

ČESKÁ GENEALOGICKÁ
A HERALDICKÁ SPOLEČNOST V PRAZE

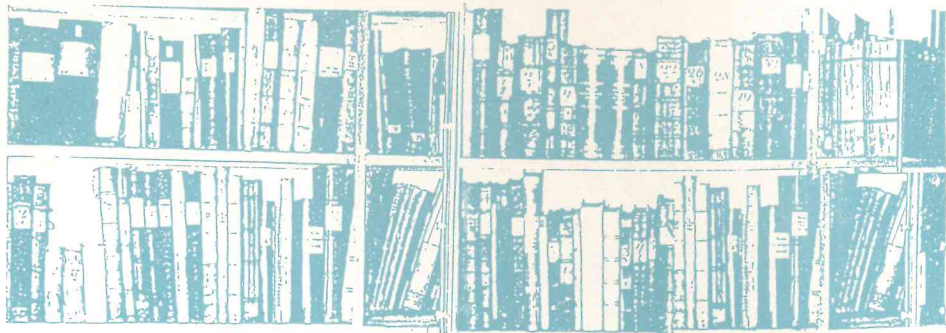
Genealogické a heraldické listy

ACTA GENEALOGICA AC HERALDICA

Ročník XVII.

3-4/1997

GENEALOGICKÉ A HERALDICKÉ LISTY □ Ročník XVII. □ 3-4 / 1997

O B S A H

Veřovice a T.G. Masaryk (1)

Jan Beseda

K životnímu jubileu PhDr. Emanuela Janouška (1897–1970) (3)

PhDr. Ing. Jaroslava Honcová, CSc.

O patrimoniální správě (5)

Dr. Emanuel Janoušek

**Sociální postavení domkářů a bezzemků
v poslední fázi feudalismu (1781–1848) (29)**

PhDr. Ing. Jaroslava Honcová, CSc.

Křestní jména z matrik (38)

Michal Čech

O jedné zmoklé paradě (41)

MUDr. Eva Stupková

Recenze: (44)

Doc. MUDr. Jaroslav Černý, CSc.

Rodopisné rozhledy (příloha GH listů) (XXXVII – XL)

Ing. Miloslav Trnka

Veřovice a T. G. Masaryk

Jan Beseda

Bylo napsáno už hodně vzpomínek na profesora T. G. Masaryka. Byly to hlavně vzpomínky lidí, kteří v té době žili a kteří spojovali svou osobu s T. G. Masarykem.

Je o něm známo, že rád jezdil na jezdeckém koni, že měl rád lidové písně a jednou z nich byla píseň „Ach synku, synku, oral–li jsi“.

Když jsem byl ještě malý chlapec, vyprávěla mi maminka, že jsem se narodil v posteli, kde spával T. G. Masaryk. Jezdíl k nám do Veřovic za mým dědečkem Janem Besedou v době, kdy kandidoval na poslance a později už i jako poslanec říšského sněmu za náš kraj.

Dědeček se seznámil s Masarykem v době svých studií ve Vídni. Když v roce 1906 byla Masarykovi nabídnuta kandidatura za Valašsko, znovu se setkal s mým dědečkem. V té době byl dědeček již ženatý a hospodařil jako rolník ve Veřovicích na čísle 27. Protože dědeček sloužil na vojně jako důstojník u dragounů, musel i po skončení aktivní vojenské služby nadále držet vojenského koně a mít připravenou uniformu. To byl jeden z důvodů, proč se nestal obchodníkem jak si přála jeho maminka, která mu zařídila vlastní obchod. Dědeček byl velmi společenský člověk, na což jistě měl vliv i jeho pobyt ve Vídni.

Masaryk dědečkovi psával hlavně v době předvolební kompaně, kdy objížděl svůj volební kraj. Do Veřovic přijížděl vlakem a přespával u dědečka. Příští den jej pak dědeček vozil na své bryčce po okolí – ať do Štramberka, Kopřivnice či Příbora., nebo na druhou stranu do Valašského Meziříčí, prostě tam, kam si Masaryk přál. Můj tatínek většinou jezdil s nimi a dělal kočího. Bylo velmi zajímavé, že dědeček měl odlišný názor než Masaryk a při tom byli dobří přátelé. Dědeček se spíše přikláněl k názorům Palackého. Také babička měla Masaryka ráda. Líbilo se jí, že i když byl profesorem, měl pěkný vztah k prostým lidem.

Babička vyprávěla jednu příhodu, která se přihodila ve Štramberku po jedné Masarykově schůzi. Když Masaryk s dědečkem opustili sál a chystali se k návratu domů, štramberské ženy házely po nich hrcemi. Dědeček byl zasažen do ruky a měl z toho pěknou modřinu. Když poraněnou ruku ukazoval babičce, aby mu ji ošetřila, ale ta svou péči místo politování doprovodila slovy „neměl's tam chodit, měl jsi sedět doma a nic by se ti nestalo“.

V našem rodě se odedávna zpívala píseň „Ach synku, synku, oral–li jsi“. Rod Besedů pochází z Českomoravské vysočiny z okolí Telče, odkud si náš dědeček tuto píseň přinesl. Zpívala se nejen na rodinných oslavách, ale také při pohřbech. Poněvadž moji předkové byli ve Veřovicích dědičnými fojty, rozšířila se tato píseň po celé obci a byla hrána i na jiných selských pohřbech. Při svých návštěvách u nás si Masaryk tuto píseň velmi oblíbil a často ji pak s dědečkem zpíval.

Dědeček měl doma jezdeckého koně, který vyžadoval, aby se někdo často na něm projel. Masaryk obdivoval jízdu na koni a projevil přání projet se. A tak vždy při jeho pobytu u nás, mu děda koně osedlal a Masaryk se projížděl po vesnici, rozmlouval s lidmi i s dětmi, když šly ze školy. Mnozí pamětníci té doby mi o tom vyprávěli a vzpomínali na Masaryka, jak seděl vzpřímeně na ušlechtilém koni s dlouhým krkem, v ruce držel jezdecký bičik a zdravil se se všemi, které potkal. Byl při tom velmi spokojen a říkával, že pokud je profesorem, tak jezdeckého koně mít

nemůže, ale až bude na důchodě, tak by si ho snad mohl pořídit, i kdyby měl žít na venkově. Tato touha se mu později splnila, ale za jiné situace. Když byl v roce 1918 zvolen prezidentem Československé republiky, byl nejšťastnější na zámku v Lánech, kde měl svého jezdeckého koně a projížděl se na něm po okolí. Tak se mu splnilo jeho přání.

Na počátku 1. světové války, v době, kdy byl Masaryk již za hranicemi, rakouská policie začala prověřovat jeho spolupracovníky. Nezapomněli ani na Masarykovu interpelaci ve vídeňském sněmu, když němečtí šovinisté vytloukli v prosinci 1908 okna v české matiční škole v Novém Jičíně. Interpelaci, která pro tmnější německé četníky nevyzněla dosti dobře. Na řadu přišel i můj dědeček. Když ho přišli četníci zatknout, byl již několik měsíců mrtev. Při zatýkání se ptali pouze na jméno Beseda a tak místo dědy zatkli mého otce. Když se tento omyl při výsledku v Novém Jičíně vysvětlil, místo aby otce pustili domů, poslali ho přímo k válečné odvodní komisi, ačkoliv byl před tím zproštěn vojenské služby ze zdravotních důvodů. Po krátkém vojenském výcviku byl odeslán na frontu do Haliče v Polsku, kde došlo k velmi těžkým několik dnů trvajícím bojům, kdy nebylo možné ani ošetřit těžce raněné. Teprve po třech dnech, když vojáci sbírali své mrtvé kamarády, zjistili, že můj těžce raněný otec ještě žije. Bylo to na podzim, v době silných plískanic, kdy tam otec ležel v bezvědomí s velkou ztrátou krve. Po převezení do nemocnice, z níž za druhé světové války byl zřízen koncentrační tábor Osvětim, lékaři zjistili, že má nejen těžký průstřel hlavy, ale také silný zápal plic, který byl později příčinou plicní tuberkulózy. Po propuštění z nemocnice byl propuštěn i z armády. Zbytek jeho života byl už jen krátký. Zemřel na podzim roku 1921.

Masarykova obliba pro tento kraj a jeho obyvatele zůstala i v době, kdy už stál v čele Československé republiky jako její prezident. Když projížděl zdejší krajem v roce 1924, mával z okna vlaku shromážděným občanům obce Veřovice, kteří jej přišli pozdravit. V roce 1928 projížděl obcí autem a zastavil se u pomníku padlých, aby uctil jejich památku a pozdravil se s místními občany a dětmi. Na slavnostní schůzi obecního zastupitelstva obce Veřovice, konané dne 6. března 1935 byl jmenován prezident T. G. Masaryk čestným občanem obce Veřovice.

Jan Beseda, Rabasova 1155, PSČ 708 00 Ostrava – Poruba

Souhrn

Autor uvádí několik zajímavých vzpomínek na vzájemné kontakty mezi jeho dědečkem a T.G. Masarykem z doby, kdy Masaryk kandidoval za Valaško na poslance říšského sněmu i později, již jako poslancem.

Zusammenfassung

Der Verfasser anführt einige interessanten Erinnerungen auf wechselseitige Kontakten zwischen seinem Grossvater und T.G. Masaryk von der Zeit, wenn Masaryk auf den Reichstagsabgeordneten für Wallachien kandidiert hat und auch später, schon als Abgeordneter.

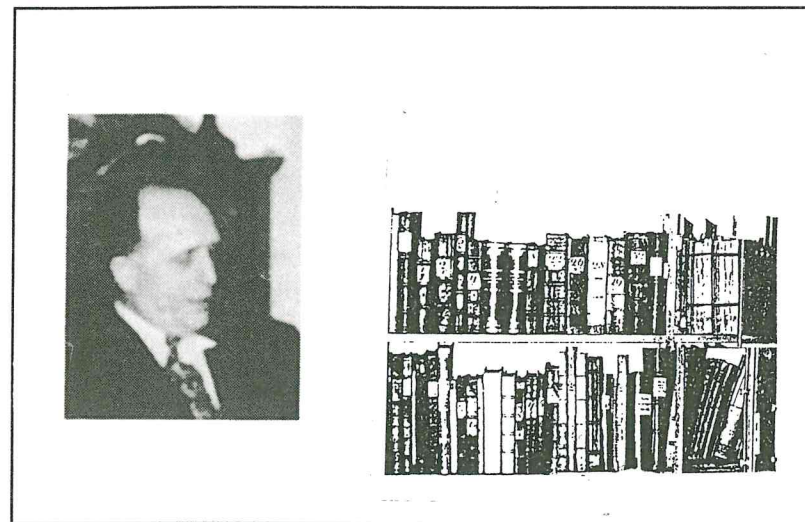
Summary

The author states several interesting remembrances of mutual contacts between his grandfather and T.G. Masaryk during the time when Masaryk had been a candidate to the Imperial Assembly for Wallachia and even later, when he was already its member.

K životnímu jubileu PhDr. Emanuela Janouška

** 16. října 1897 – † 4. srpna 1970*

PhDr. Ing. Jaroslava Honcová, CSc.

PhDr. Emanuel Janoušek patřil k předním historikům dějin zemědělství a lesnictví, byl spoluvůrcem a organizátorem zemědělsko-lesnických archivů, archivním teoretikem a úspěšným pedagogem.

Narodil se dne 16. října 1897 v Kamenném Malíkově. Po maturitě na gymnasiu v Jindřichově Hradci studoval historii na filosofické fakultě University Karlovy, kde navštěvoval semináře profesorů Bidla, Pekaře a Krofty. Tematem jeho disertační práce byla Konfese Jednoty bratrské, která později vyšla v Časopise matice moravské (1923).

Po ukončení studia se stal v roce 1921 Janoušek archivářem Státního archivu zemědělského pod vedením ředitele Dr. Ad. Krejčíka. Dvě dlouhodobé cesty obohatily záhy jeho obzory. V letech 1922–24 se zúčastnil za ministerstvo zemědělství spisové rozluky s Rakouskem. Pobyt ve Vídni mu umožnil studium v tamních archivech. Při další dvouleté cestě v letech 1926–27, tentokrát do Polska, poznal většinu polských archivů, seznámil se s polskými poměry a napsal řadu článků o polské historii i současnosti.

Hlavním přínosem pro tato léta zrání bylo však poznávání dosud neprozkoumaného archivního materiálu výrobního charakteru v zemědělském archivu a stal se průkopníkem nového pojetí zemědělských dějin – dějin zemědělské výroby.